

بیانات رهبر انقلاب در دیدار اقشار مختلف با نووان

۱۴۰۱ ماه دی

- ۱) شروع کلام با نام و حمد خداوند و صلووات و سلام بر حضرت محمد ﷺ و اهل بیت ﷺ بوسیله حضرت بقیه الله علیهم السلام
- ۲) این **سودی هم که بچه ها خواندند، واقعاً جای تمجید دارد**: هم شعرش بسیار خوب بود، هم آهنگش آهنگ بسیار خوبی بود، هم خیلی خوب اجرا شد. من از همه‌ی اینها تشکر می‌کنم.
- ۳) این جلسه تا این لحظه یک جلسه‌ی زنانه‌ی محض و **مشحون از مقاومت بر جسته و عالی** بوده. صحبت‌هایی که خانمها کردند، بسیار خوب بود و حقیقتاً بندۀ بهره بردم.
- ۴) **موضوع به کار گیری زنان فرزانه‌ی ما، کارآمد ما، مجرّب ما، دانشمند و عاقل و فهمیده‌ی ما** در رده‌های گوناگون تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کشور؛ این مطلب مهمی است. البته ذهن بندۀ به این قضیّه مشغول است.

• مسئله زن

- ۱) در مسئله‌ی زن، موضع ما در قبال مدعیان ریاکار غربی، **موضوع مطالبه است، موضوع دفاع نیست**. جنبه‌ی بیان نظر و عقیده‌ی اسلامی و موضع اسلامی است.
- ۲) دنیاً مقصّ است. غرب متعدد نسبت به مسئله‌ی زن جداً گناهکارند، مقصّند؛ **ضربه زدن، جنایت کردن**.
- ۳) این مسائل را بیان کنید، امید که **روی افکار عمومی غربی‌ها اثر بکذارید**؛ چون واقعاً زنهای آنها در رنجند؛ جامعه‌ی زن غربی، امروز در یک رنج ناخودآگاه در مواردی، و آگاه در یک موارد دیگری است.

• نگاه اسلام به مسئله زن و مرد

- ۴) نگاه اسلام نسبت به مسئله‌ی زن و مرد، **هم یک نگاه متوفّی است، هم عادلانه است**: هر دو برخوردار از امتیازات قانونی، فکری، نظری و عملی؛ بر خلاف نظام ارزش‌گذاری و سرمایه‌داری غرب متعدد:

  - ۱) نظر اسلام نسبت به مسئله‌ی زن و مرد در ارزش‌گذاری انسانی و اسلامی، «انسان» را مورد نظر دارد و زن و مرد هیچ خصوصیّتی و تفاوتی ندارند؛ **تساوی زن و مرد جزو مسلمات اسلام است**.

۱. سال گذشته، خانمها یک نامه‌ای نوشته‌ند، اعتراض کردند که چرا روز زن را شما به [دیدار] مذاجها اختصاص دادید؛ اشکال واردی است.
- ۲) «دنیا» که می‌گوییم یعنی همین فلسفه‌ی و فرهنگ غربی موجود؛ البته غرب متعدد و به قول خودشان مدرنیته؛ من غرب تاریخی را کاری ندارم
- ۳) در آیه ۳۵ سوره احزاب ده خصوصیّت عمدۀ را ذکر می‌کند برای مرد و زن، که همه [در اجر] یکسانند؛ نگاه اسلام این است. یا در یک آیه‌ی دیگر [می‌فرماید]: آئی لا أُضيّعَ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْثَنِي

خود زنهای مقابله فراخوانهای کشف حجاب ایستادگی کردند

در این قضایای اخیر، خب دیدید دیگر، علیه حجاب خیلی کار شد؛ چه کسی ایستادگی کرد در مقابل این تلاشها و فراخوانهای؟ خود زنهای؛ زنهای ایستادگی کردند. آنها ایستادگی کردند. آنها امیدشان به همین زنهای بود که شما به آنها می‌گویید بدحجاب؛ امیدشان به اینها بود. اینها امیدشان این بود که همینهایی که حجاب نیمه‌کاره دارند بکلی کشف حجاب کنند، ولی نکردند؛ یعنی زندن تودهن آن تبلیغ کننده و فراخوان فرستنده.

خانه‌داری به معنای خانه‌نشینی نیست!

خانه‌داری به معنای خانه‌نشینی نیست. بعضی اینها را با هم اشتباه میکنند؛ وقتی میگوییم خانه‌داری، خیال میکنند میگوییم داخل خانه بنشینید، هیچ کار نکنید، هیچ وظیفه‌ای انجام ندهید... خانه‌داری یعنی خانه را داشته باشید؛ در کنار داشتن خانه، هر کار دیگری که از عهده‌ی شما بر می‌آید و میل به آن و شوق به آن را دارید میتوانید انجام بدهید؛ منتها همه در ذیل خانه‌داری است.

رهبر انقلاب در دیدار
اقشار مختلف بانوان
۱۴۰۱/۱۰/۱۴

KHAMENEI.IR

۲) در مورد حقوق زن و مرد؛ **حقوق و وظایف یکسان نیست اماً متعادل است.** شارع مقدس در سوره بقره [میفرماید]: و لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ، یعنی هر وظیفه‌ای که به کسی محول شده، در مقابلش یک حقی وجود دارد. هر امتیازی به هر کدام داده شده، در مقابلش یک وظیفه‌ای وجود دارد؛ تعادل کامل.

۳) در **مسئلیت‌بذری‌ها، تکیه بر ویژگی‌های طبیعی زن و مرد** است. یک تفاوت‌هایی بین طبیعت زنانه و مردانه وجود دارد. هم در جسم، هم در روح و در مسائل معنوی؛ مسئلیت‌ها متناسب با آن تفاوت‌ها است. هیچ کدام نبایستی چیزی بر خلاف طبیعت خودشان [از جام بدنه‌ند].

۴) **اماً در مورد وظایف اجتماعی، تکالیف زن و مرد یکسان است.** نقشه‌ها مختلف است اماً تکالیف یکسان است. یعنی هم زن، هم مرد برایشان جهاد واجب است منتها جهاد مرد یک جور است، جهاد زن یک جور دیگر است. اگر کتابهایی را که در مورد [نقش] بانوان هست در دوره‌ی دفاع مقدس نخوانده‌اید، بخوانید.^۴

• نگاه غرب به زن و مرد

۵) اصلاً **نظام سرمایه‌داری غرب یک نظام مردسالار است**: در نظام سرمایه‌داری، سرمایه بالاتر از انسانیت است؛ و انسانها در خدمت سرمایه قرار میگیرند. خب هر انسانی که بیشتر بتواند سرمایه‌آوری کند، ارزشش بیشتر است. حالا که بنا شد سرمایه‌جایگاه انسانها را تعیین نکند، انسانها دیگر یکسان نیستند، طبعاً مختلفند. مرد گردن کلفت‌تر است، قوی‌تر است؛ بنا براین اولویت دارد بر زن.

۶) در نظام سرمایه‌داری **دو جوهر از زن سوء استفاده می‌شود**:

(۱) یکی در **مورد خود کار**^۵؛ علت اینکه در قرن نوزدهم مسئله‌ی آزادی زن مطرح شد، برای این بود که زنها را از خانه بیرون بکشند، ببرند کارخانه، با مزد کمتر از آنها استفاده کنند. اینجا بود که به زن ضربه زدند.

(۲) یکی هم چون مرد جنس برتر است، **زن وسیله التذاذ مرد** قرار بگیرد. همه کار گردند برای اینکه بتوانند زن را قانع کنند که امتیاز او به نوع رفتاری است که جذابیت‌های جنسی او را برای مرد بیشتر کند؛ کدام مرد؟ مردی که در کوچه خیابان دارد راه می‌رود. رساندن زن به این نتیجه، بزرگ‌ترین ضربه به زن بود.

۷) آن وقت وقاحت غرب اینجا ظاهر می‌شود؛ اینها با این همه ضربه‌ای که به زن و به حیثیت زن و به کرامت زن وارد آورده‌اند، **خودشان را پرچم دار حقوق زن و امنیت می‌کنند!** یعنی واقعاً این نهایت وقاحت است.^۶

۸) آن چیزی که در زبان بی‌تقوی غربی‌ها به عنوان آزادی زن نامیده می‌شود **آزادی نیست، عین اسارت است.**

۹) یکی از واجبات عملی در جامعه‌ی ما این است که ما **از نگاه غربی‌ها به مسئله‌ی جنسیت بشدت اجتناب کیم**.

۴) یعنی مثلاً در همین دفاع هشت‌ساله، زنها هم مکلف بودند، تکلیف داشتند؛ تکلیف‌شان را هم خوب عمل کردند. زنها در این مدت اگر بهتر از مرد ها عمل نکرده باشند، حداقل به اندازه مرد ها عمل کردند. همین شرح حال هایی که مربوط به همسران شهدا است؛ گمان نمی‌کنم شما بتوانید یکی از این شرح حال‌ها را بخوانید و در مدت خواندن این، ده بار اشک نریزید؛ امکان ندارد! یعنی انسان میبیند جهاد این زن را.

۵) همین الان در بسیاری از کشورهای غربی، مرد زن برای کار مشابه با مرد، کمتر از مرد است، چون زور زدی‌تر است؛ این [جوز] است.

۶) البته برای من سخت است؛ درباره‌ی این قضیه حرف زدن در همه‌ی مجالس واقعاً برایم سخت است، بخصوص مجلس زنانه، لکن واقعیتی است.

۷) آدم خجالت میکشد اسم بیاورد از این چیزی که سال گذشته راه افتاد بین زن‌های غربی و تعرض‌های جنسی و مانند اینها. با همه اینها، باز میگویند ما طرف‌دار زن هستیم، طرف‌دار حقوق زن هستیم!

(۱۰) قبل از انقلاب، حتی بعضی از بزرگان تصوّر شان این بود که این آزادی ارتباط زن و مرد در غرب، موجب میشود که چشم و دل مردها سیر بشود و دیگر تخلّفات جنسی انجام نمیگیرد؛ **نه فقط چشم و دل سیر نشده، حرص و هوس در بین آنها صد برابر شده**.

(۱۱) امروز در محیط غرب، **تجارت جنسی و بردوداری جنسی هست**، شکستن همه‌ی حد و مرزهای اخلاقی و انسانی هست، عرفی کردن و قانونی کردن هم‌جنس‌بازی و این قبیل حرفا است؛ که در همه‌ی ادیان حرام است. اینها را قانونی میکنند، واقعاً خجالت هم نمیکشند!

• استفاده از فضای مجازی برای افشای فرهنگ غربی

(۱۲) در سراسر کشور بحمدالله بanonan فهمیده، سنجیده، درس‌خوانده، بالاطلاعات، خیلی زیادند. همان امیدی که ما داشتیم که این **دخترهای جوان مؤمن و شد میکنند، تبدیل میشوند به بانوان عالم و دانشمند**، بحمدالله برآورده شده.

(۱۳) یکی از کارهای مهم شما این است که فاجعه‌ایمیزی نگاه فرهنگ غربی به مسئله‌ی جنسیت و زن را افشا کنید، به همه بگویید؛ در داخل در بیرون خیلی‌ها نمیدانند. **کشورهای اسلامی قشنه‌ی فهمیدن این جور چیزها هستند.**

(۱۴) امروز **ارتباطات فضای مجازی خیلی امکان بزرگی** است که در اختیار شما است؛ این مقاهم را در قالب گزاره‌های کوتاه و گویا تنظیم کنید، و بفرستید برای فهم افکار عمومی این هشتگ‌سازی‌ها و مانند اینها که هست.

• خانواده

(۱۵) تشکیل خانواده ناشی از یک قانون عام عالم وجود است، قانون عام آفرینش است؛ آن قانون عبارت است از قانون زوجیت **خدای متعال در همه چیز زوجیت قرار داده**؛ یک چیزهایی هم هست که زوجیت هست، ما نمیدانیم.

(۱۶) حرکت انسان، پیشرفت انسان، بدون انتخاب خودش و اختیار خودش ممکن نیست. **باید تواند این انتخاب و اختیار در یک چهار جوب قوار بگیرد** و آن‌یکی چیز ضد او انتخاب میکند، اختشاش به وجود می‌آید.

(۱۷) در همه‌ی ادیان عالم زوجیت با یک قانونی است؛ در مسیحیت، در یهودیت، [حتی] در بودایی. بی‌قانونی در اینجا گناه است، جرم است، ظلم است، موجب آشتفتگی است، موجب اغتشاش است. **این ضوابط، موجب این است که خانواده سالم شود**؛ خانواده که سالم بشود، اجتماع سالم میشود.

(۱۸) حالا زن در خانواده، **زن، هوایی است که فضای خانواده را انباسته**؛ زن خانواده به منزله تنفس در این فضا است.^{۱۰}

۸ حالا شما نگاه کنید بینید که چشم و دل اینها سیر شده یا حرچشان صد برابر شده با این تعزّزهای جنسی‌ای که انجام میگیرد؟ دائم دارند میگویند. در محیط کار، در کوچه و بازار، در همه جا، حتی در ارتش تعزّز انجام میگیرد! تعزّز غیر از فسق توافقی است.

۹ سُبحانَ اللَّهِ خَلَقَ الْأَرْوَاحَ كُلُّهَا مِمَّا تَبَتَّبَتِ الْأَرْضُ وَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ . این که خواندم سوره‌ی «یس» بود. آیه‌ی دیگر، سوره‌ی «والذاریات» است؛ وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُمْ لَكُلِّ مَتَّكِّلٍ

۱۰ اینکه در روایت هست: **المرأة ريحانة و ليسَ بقهرمانة**، مال اینجا است. «ریحانه» یعنی کل، یعنی عطر، بوی خوش؛ همان هوایی که فضا را پر میکند. «قهرمان» در زبان عربی — در «لیست بقهرمانه» — با قهرمان در زبان فارسی فرق دارد. «قهرمان» یعنی کارگار، کارگر یا مثلاً فرض کنید سرکارگر؛ زن یک «قهرمانه» نیست.

(۲۷) در این قضایی اخیر، علیه حجاب خیلی کار شد؛ خود زنها ایستادگی کردند. اینها امیدشان این بود که همینهایی که حجاب نیمه‌کاره دارند بکاری کشف حجاب کنند، نکردن؛ یعنی **زدنده تو دهن آن تبلیغ کننده و فراخوان فرستنده**.

• خدمت جمهوری اسلامی به زنان

(۲۸) خدمت جمهوری اسلامی به زنان **نیاید فراموش بشود**.

(۲۹) در دوره‌ی پیش از انقلاب، زنان فرزانه، فهمیده، دانشمند، تحصیل کرده، اهل تحقیق و صاحب پژوهش در زمینه‌های مختلف، انگشت‌شمار بودند؛ این‌همه استاد دانشگاه زن، این‌همه پژوهش متخصص و فوق متخصص زن، این‌همه دانشمند محقق در بخش‌های مختلف مشغول کار هستند. **این در پیش از انقلاب سابقه فداشت**: این کاری است که انقلاب کرد.

(۳۰) **این‌همه دانشجوی دختر**، که در بعضی از سالها شما می‌بینید دانشجوهای دختر در آمارها بیشتر از دانشجوهای پسرند. [این] خیلی معنی دارد؛ این‌همه میل به تحصیل علم.

(۳۱) در میدان **میدان ورزشی**، در یک میدان بین‌المللی که میلیون‌ها انسان از پشت دوربین‌ها دارند می‌بینند، این دختر ایرانی می‌رود آنجا، مдал طلا را میگیرد، پرچم کشورش را بالا میبرد و آن وقت **با حجاب ایستاده؛ تبلیغی برای حجاب بهتر از این**، بیشتر از این؟

(۳۲) در بخش‌های مختلف، **در المپیادهای علمی**، در جاهای مختلف، همه جا خانمها پیشرفت کرده‌اند.

(۳۳) خب حالا اینکه از آنها **استفاده‌ی عملی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها نمیشود**، بله، این یک عیب است، در این تردیدی نیست، این عیب باید بطرف بشود اما وجود این‌همه زن فهمیده، فرزانه، دانشمند، محقق، صاحب‌نظر، نویسنده [قابل توجه است].^{۱۵}

(۳۴) در جامعه‌ی ما در درون بعضی از خانواده‌ها به زنها ظلم میشود؛ مرد با تکیه‌ی بر توان جسمی خودش، زور میگوید به زن؛ خب راهش چیست؟ راهش این است که **قواین مربوط به داخل خانواده آن چنان محکم و قوی باشد که هیچ مردی قادر به ظلم کردن به زنان نباشد**. امیدواریم که ان شاء الله همه‌ی این موارد اصلاح بشود.

• دعای پایانی

(۳۵) امیدواریم که ان شاء الله همه‌ی این مسائل به بهترین وجهی به نهایتهای خیر برسد، و از خداوند متعال برای همه‌ی شما خیر و سلامت و عافیت میخواهیم.

(۳۶) **والسلام عليکم و رحمه الله و برکاته**

۱۶ از این کتابهایی که در شرح حال شهدا و زنان شهدا و خانواده‌ی شهدا است و پیش من می‌آورند، واقعاً من لذت میبرم، نویسنده‌های اینها غالباً خانمها هستند که از مردها جلوتر رفته‌اند. چه قلمهایی، چه نگارش‌هایی! شعرای زن.

(۳۷) ۱۷ البته موارد اندکی هم وجود دارد که عکس قضیه [است]، یعنی خانم ظلم میکند؛ یک موارد این جوری هم داریم؛ البته کم است و بیشتر موارد آن است که قبلاً گفتم

۳) نقش خانه‌داری

اصلی‌ترین نقش یک زن از نظر اسلام است. متنها مهم این است که **خانه‌داری به معنای خانه‌نشینی نیست**.

خانه‌داری یعنی خانه را داشته باشید؛ در کنار داشتن خانه، هر کار دیگری که از عهده‌ی شما برمی‌آید و میل به آن و شوق به آن را دارید میتوانید انجام بدهید؛ متنها همه در ذیل خانه‌داری است.

۱) اگر چنانچه امر، یک جایی دائزد بین اینکه جان این بچه حفظ بشود یا آن کار در اداره انجام بگیرد، **جان این بچه مقدم است**؛ اخلاق، ایمان و تربیت بچه هم همین طور است.

۲) البته یک جاهایی هست که میتوان با یک شیوه‌ای، با یک شگردی، این به‌اصطلاح **تردید و دوران امر بین این و آن را** به یک شکلی حل کرد.

۳) ولیکن آن هم کار لازمی است، کارهای اجتماعی **در یک مواردی فریضه است**، وظیفه است، باید انجام بدهید، آنجایی که فریضه است، **بستگی دارد به اهمیت فریضه**:

۱) گاهی هست که اهمیت یک فریضه از جان بچه‌ی انسان، همسر انسان، پدر و مادر انسان بالاتر است. **فریضه وقتی که بزرگ شد، عظمت پیدا کرد، حتی بر جان کودک هم ترجیح پیدا میکند.**

۲) در غیر [این] موارد، **در موارد عادی، محور وظایف زن، خانواده است** و واقعاً هم خانواده بدون حضور زن، بدون فعالیت زن، بدون احساس تکلیف زن، امکان ندارد اداره بشود، و اداره نمیشود.

• مسئله حجاب

۴) **حجاب یک ضرورت شرعی است**؛ یعنی هیچ تردیدی در وجود حجاب وجود ندارد؛ این را همه باید بدانند.

۵) متنها آن کسانی که حجاب را به طور کامل رعایت نمیکنند که حالا باید گفت ضعیف‌الحجاب، اینها را **نباید متهم کرد به بی‌دینی و ضدانقلابی**، اینها بچه‌های خودمانند، دخترهای خودمانند.

۶) بدحالی یا ضعف حجاب درست نیست اما این موجب نمیشود که ما این [افراد] را از حوزه دین و انقلاب و مانند اینها خارج بدانیم؛ **همه ماهای یک نقصهایی داریم، باید نقصها را برطرف کنیم.**

۱۴) لذا شما به امام حسین عرض میکنید: **باید آنت و ام؟** پدر و مادرم قربانی، از پدر و مادر چه کسی بالاتر؟ جانشان قربانی جان شما باید در آیه‌ی قرآن [میفرماید]: «**قُلِ إِنَّ كَانَ أَبَاكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ**» تا بقیه‌ی آن که: «**أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ الَّهِ وَرَسُولِهِ وَجَهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَرَبِّصُوا**» نباید اینها را بیشتر از خدا و جهاد در راه خدا دوست داشته باشیم؛ یک جاهایی این جور است.

۱۵) در سفری از سفرهای استانی در جمع علماء گفتم چرا کاهی بعضی از شما این خانمی را که خلا فرض کنید یک مقداری موهایش بیرون است که حالا باید گفت ضعیف‌الحجاب؛ متهم میکنید؟ بند وارد این شهر شدم، جمعیت آمدند استقبال؛ شاید اقلًا یک سوم جمعیت این جور خانمها هستند، دارند اشک میریزند؛ این را نمیشود گفت ضدانقلاب است؛ این پطرون ضدانقلابی است که این جور با شوق و با حرارت و با انگیزه‌ی آید و مثلاً فرض کنید در فلان مراسم دینی یا فلان مراسم انقلابی شرکت میکنند؟

در مراسم ماه رمضان، در شباهای آحیاء — عکس‌هایش را برای من می‌آورند — زنها با ریختهای مختلف، قواره‌های مختلف اشک میریزند؛ من حسرت میخورم به آن جور اشک ریختن! میگوییم ای کاش من هم میتوانستم این جور مثل این دختر، مثل این زن جوان اشک ببریم؛ این را جطور میشود متهم کرد؟

۱۹) در خانواده، زن خودش داوطلبانه یک کاری را میخواهد انجام بدهد، [عیب ندارد] خانه‌ی خودش است، اگر نه، **هیچ کس حق ندارد او زن را وادار کند**، اجبار کند به اینکه این کار را باید انجام بدهد.

۲۰) در مورد مسئله‌ی خانواده اگر بخواهیم مسائل غرب را نگاه کنیم، فاجعه است؛ فاجعه است! **غرب خانواده را متلاشی کرده**؛ واقعاً متلاشی کرده.

۲۱) صدای خود متغیرین غربی را هم بلند کرده؛ من گمانم این است در بعضی از کشورهای غربی، **سرازیری جوری تند شده که دیگر قابل توقف نیست**، رفتنه‌ی اند؛ یعنی خانواده‌ها اصلاح پذیر نیست.

۲۲) البته معناش این نیست که در غرب اصلاً خانواده وجود ندارد؛ بعضی از خانواده‌ها، خانواده‌ای خوبی هم هستند. [اما] بعضی‌ها صورت خانواده است، باطن خانواده نیست.^{۱۱}

• نقش زن در خانواده

۲۳) زن در خانواده یک وقت در **نقش همسوی** ظاهر میشود، یک وقت در **نقش مادری** ظاهر میشود؛ هر کدام یک خصوصیتی دارند.

۱) **نقش زن به عنوان همسر، عشق و آرامش است**. این سکینه را زن در خانه ایجاد میکند؛ مرد در کنار زن احساس آرامش کند.^{۱۲}

۲) نقش زن به عنوان مادر

۱) **نقش حق حیات است**؛ یعنی زن تولیدکننده موجوداتی است که از او به وجود می‌آیند. او است که حمل میکند، او است که وضع میکند، او است که تعزیه میکند، او است که نگهداری میکند. جان انسانها در مشت مادرها است؛ اصلاً هیچ عشقی از این نوع نیست، به این کیفیت نیست.

۲) **ادامه‌ی نسل**؛ یعنی نسل بشر با «مادری» است که ادامه پیدا میکند.

۳) مادرها مایه‌ی **انتقال عناصر هویت ملی**‌اند؛ زبان، عادات، آداب، سنت‌ها، اخلاقهای خوب، عادتهای خوب، اینها هم در درجه‌ی اول به وسیله‌ی مادر منتقل میشود. پدر هم مؤثر است اما خیلی کمتر.

۴) **افشاننده‌ی بذر ایمان در دلها**؛ مادرها هستند که فرزند را مؤمن بار می‌آورند. «ایمان» درس نیست که آدم یاد بگیرد؛ یک رویش است، رشد معنوی است که بذرافشانی لازم دارد؛ اخلاق هم همین طور.

۱۱) من در یک نوشتۀ‌ی غربی آمریکایی میخواندم که زن و مرد برای اینکه بتوانند بچه‌ها را درست بینند و به‌اصطلاح خانواده باشند، قرار میگذارند که فلان ساعت یک عصرانه‌ی با هم بخوریم؛ این میشود خانواده‌ای بدن بروند کار خودش، آن [هم] بروند دنبال شبنشینی خودش، دنبال رفاقت خودش؛ اینکه خانواده نیست، صورت خانواده است.

۱۲) و جَلَّ مِنْهَا وَجْهًا لِيُسْكُنَ إِلَيْهَا سُورَةِ اعْرَافِ، بَخْشَى إِزْيَادِيَّاً. در یک آیه‌ی دیگر هم «**خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتُسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَلَّ بَيْنَكُمْ مُوَدَّةً وَ رَحْمَةً، مُوَدَّةً**» یعنی همان عشق؛ «**رَحْمَةً**» یعنی مهربانی

۱۳) این کلبه‌ای همسران شهدا را بخوانید، عشق و آرامش آنچه خوب و واضح میشود این مردی که حال رفته داخل میدان جنگ چطور در کنار این زن آرامش پیدا میکند چطور عامل عشق او را سر پا نگه میدارد، به او جسارت میدهد، به او قوت میدهد تا او بتواند کار کند.